

HEMŞİRELİK YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİNİN YÜKSEKOKULUN GENEL HEDEFLERİNE ULAŞMA DURUMLARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ*

Yard.Doç.Dr. Hülya KAYA, Prof.Dr.Gülsün TAŞOCAK
Bil. Uzm. Emine AKÇİN, Bil. Uzm. Burçin KISA
İÜ Florence Nightingale Hemşirelik Yüksekokulu

ÖZET

Profesyonel hemşireliğin, sağlıklı toplumu gerçekleştirecek “anahtar” konuma ulaşmasında hemşirelik temel eğitiminin niteliği yaşamsal önem taşımaktadır. Hemşirelik eğitiminin amacı; hemşirelik ve hemşirelik eğitimi felsefesi, ülke gereksinimleri ve gerçekleri doğrultusunda, öğrencide biyo-psiko-sosyo-kültürel gelişimi sağlayarak hemşirelik rol ve işlevlerini etkin biçimde yerine getiren meslek üyelerinin yetişmesi olarak özetlenebilir. Bu amaca / hedeflere ulaşmada eğitmen ve öğrenciler arasında amaç birliğinin olması ve onların kendilerine düşen sorumlulukları üstlenmeleri gereklidir. Eğitimin dinamik yapısı dikkate alındığında hedeflere ilişkin sistemli değerlendirme çalışmalarının ve bunların sonuçlarının eğitim programına yansıtılması zorunludur.

Araştırma, bir Hemşirelik Yüksekokulu öğrencilerinin okulun genel hedeflerine ulaşma durumları ile ilgili görüşlerini belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak planlanmıştır. Araştırmanın örneklemini, 2002-2003 öğretim yılında 4. sınıfta öğrenimini sürdüren 87 öğrenci oluşturmuş, araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden 84 öğrenciye ulaşılabilmektedir. Araştırmada veriler, Yüksekokulun genel hedeflerini kapsayan 24 sorudan oluşan sağlık bilgi formu kullanılarak elde edilmiştir. Elde edilen veriler, yüzdeleme ile değerlendirilmiştir.

Genellikle öğrencilerin çoğunluğu, kendilerinde eğitimde hedeflenen özelliklere ulaştıklarını, kendilerini bireysel ve profesyonel yaşama hazır hissettiklerini ancak sağlık sistemine ilişkin endişeler taşıdıklarını ifade etmişlerdir.

Sonuçlar öğrencilerin eğitimde hedeflenen özelliklere büyük ölçüde ulaştıklarını belirtmelerine karşın, uygulama alanları ile ilgili endişeleri olduğunu düşündürmüştür.

Anahtar Kelimeler: Hedef, Hemşirelik Eğitimi, Eğitim Hedefleri

* 7-11 Eylül 2003 tarihinde Antalya/Kemer’de yapılan 2. Uluslar arası&9. Ulusal Hemşirelik Kongresinde poster bildiri olarak sunulmuştur.

SUMMARY

Views of Students Achievement State About College of Nursing's General Objectives

The qualification of nursing education is important for the nursing profession to attain "key" position for healthy community. The aim of nursing education is to prepare the graduates to carry out effective nursing roles and functions by providing biopsychosocial progression to the students based on nursing and nursing education philosophy and the needs of country. For this there must be mutual goal between the educators and students and they must take their own responsibilities. When the dynamic structure of education is taken into consideration, the systematic evolution about objectives should be reflected to the education programme.

The research was planned in a descriptive method to determine views of last class students about a college of nursing's general objectives. The research is composed of 87 senior students (in 2002-2003 Academic Year) but it is attained only 84 students accepted to participate as volunteer. Data were collected using information form with 24 questions included College of Nursing's general objectives. The data were analysed using percentage.

Generally majority of students stated that they have attained objectives of the education and feel ready for individual and professional life but they have anxiety about health system.

The results have been thought that students have anxiety about clinical settings although they have achieved objectives of the education.

Key Words: Objective, Nursing Education, Objectives of Education.

GİRİŞ

Profesyonel hemşireliğin, sağlıklı toplumu gerçekleştirecek "anahtar" konuma ulaşmasında hemşirelik temel eğitiminin hedefleri ve niteliği yaşamsal önem taşımaktadır. Hemşirelik temel eğitiminin temel amacı; hemşirelik ve hemşirelik eğitimi felsefesi, ülke gereksinimleri ve gerçekleri doğrultusunda öğrencide biyo-psiko-sosyo- kültürel gelişimi sağlayarak hemşirelik rol ve işlevlerini etkin biçimde yerine getiren çağdaş insan ve çağdaş meslek üyelerinin yetişmesi olarak özetlenebilir (Taşocak 1997, Taşocak 2003).

Florence Nightingale Hemşirelik Yüksekokulu lisans programının temelini oluşturan hedefler; disiplinler/mesleki bilgi, klinik/mesleki uygulama, öğrenim-öğretim, yönetim-liderlik, araştırma ve profesyonellik olmak üzere altı temel kavrama yönelik geliştirilmiştir. Bu hedefler, hemşirelerin bir meslek üyesi ve çağdaş bir insan olarak sahip olmaları gereken temel özellik ve yeterlilikleri kapsamaktadır (Florence Nightingale Hemşirelik Yüksekokulu Lisans Eğitim Rehberi 1996).

Bu amaca/hedeflere ulaşmada eğitimci ve öğrenciler arasında amaç birliğinin olması ve onların kendilerine düşen sorumlulukları üstlenmeleri gerekir. Eğitimin dinamik yapısı dikkate alındığında hedeflere ilişkin sistemli

değerlendirme çalışmalarının ve bunların sonuçlarının eğitim programına yansıtılması zorunludur (Abbat&Rotem 1998, Billings&Halstead 2002 , Erden 1993, Ertürk 1998, Özden 2000, Sönmez 1999).

GEREÇ ve YÖNTEM

Araştırma, Florence Nightingale Hemşirelik Yüksekokulu öğrencilerinin okulun genel hedeflerine ulaşma durumlarına ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak planlanmıştır.

Araştırmanın örneklemini, bir Hemşirelik Yüksekokulu'nun genel hedeflerine öğretim sürecinin son aşamasında ulaşılabilceği dikkate alınarak 2002-2003 öğretim yılında 4. sınıfta öğrenimini sürdüren 87 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmaya gönüllü katılım esas alınmış ve 84 öğrenci katılmıştır.

Veriler öğrencilerin, sosyo-demografik özelliklerini ve Yüksekokulun genel hedeflerine ulaşma durumlarına ilişkin görüşlerini içeren 24 sorudan oluşan bilgi formu kullanılarak elde edilmiştir (Billings&Halstead 2002, Erden 1993, Ertürk 1998, Sönmez 1999, Florence Nightingale Hemşirelik Yüksekokulu Lisans Eğitim Rehberi 1996).

Veriler, bilgisayar ortamında sayılarla ve yüzdelerle değerlendirilmiştir (Özdamar 2001).

Araştırma 2002-2003 öğretim yılı 4. sınıf öğrencileri ile sınırlıdır.

BULGULAR ve TARTIŞMA

Çalışmadan elde edilen bulgular, öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerini ve Yüksekokulun genel hedeflerine ulaşma durumlarına ilişkin görüşlerini içerecek biçimde Tablo 1, 2 ve 3'de sunulmuştur.

Öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri incelendiğinde (Tablo 1);

- %58.3'ünün (49 öğrenci) sağlık meslek lisesi, %20.2'sinin (17 öğrenci) klasik lise, %19.1'inin (16 öğrenci) fen/süper/Anadolu lisesi mezunu olduğu,
- %64.3'ünün (54 öğrenci) çalışmakta olup, çalışan öğrencilerin tümünün hemşire olarak görev yaptığı saptanmıştır.

Öğrencilerin %92.9'u (78 öğrenci) yüksekokulun genel hedefleri hakkında bilgi sahibi olduklarını, %7.1'i (6 öğrenci) bilgi sahibi olmadıklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 1. Öğrencilerin Bazı Sosyo-Demografik Özellikleri (N:84)

SOSYO-DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER		n	%
Mezun Olunan Okul	Sağlık Meslek Lisesi	49	58.3
	Klasik Lise	17	20.2
	Fen/Süper/Anadolu Lisesi	16	19.1
	Diğer	2	2.4
Çalışma Durumu	Çalışıyor	54	64.3
	Çalışmıyor	30	35.7

Öğrencilerin yüksekokulun genel hedeflerine ulaşma durumlarına ilişkin görüşleri incelendiğinde (Tablo 2);

- Öğrencilerin % 94'ü (79 öğrenci) mesleki uygulamalarında hümaniter, biyolojik ve sosyal bilimlerden edindiği geniş tabanlı bilgiyi birleştirebildiğini ve bunları uygulamaya aktarabildiğini, %88.1'i (74 öğrenci) mesleki uygulamalarında seçilmiş/ilgili hemşirelik kuramlarını kullanabildiğini, %95.2'si (80 öğrenci) mesleki uygulamalarında hemşire olarak çalışabileceğini,
- Öğrencilerin %95.2'si (80 öğrenci) birey, aile ve toplumun yaşam süresince sağlıklarını geliştirici, koruyucu, tedavi ve rehabilite edici bakımlarında veri toplama-tanımlama-planlama-uygulama-değerlendirme süreci doğrultusunda bakımla ilgili kararları verebildiğini, %97.6'sı (82 öğrenci) uygulamaya ilişkin sorunların çözümünde karar verebildiğini ve gerektiğinde danışmanlardan yararlanabildiğini,
- Öğrencilerin %96.4'ü (81 öğrenci) sağlıklı/hasta birey, aile ve toplumun öğretme-öğrenme gereksinimlerini onların katılımlarıyla belirleyebildiğini, ilgili uygulamalarında temel kavram ve ilkeleri kullanabildiğini, %100'ü (84 öğrenci) eğitimin, kendi sağlığı kadar sağlıklı/hasta birey, aile ve toplumun sağlığını geliştirmede temel öge olduğunu kavrayabildiğini,

- Öğrencilerin %96.4'ü (81 öğrenci) mesleki uygulamalarını etkileyen liderlik ve yönetimle ilgili temel kavramlardan, ilkelerden ve kaynaklardan yararlanabildiğini, %96.4'ü (81 öğrenci) bakımın sürekliliğini sağlamak amacıyla sağlık ekibiyle işbirliği yapabildiğini,
- Öğrencilerin % 95.2'si (80 öğrenci) araştırma sonuçlarını uygulamaya aktarabildiğini, %95.2'si (80 öğrenci) araştırılması gereken uygulama sorunlarını belirleyebildiğini,
- Öğrencilerin % 97.6'sı (82 öğrenci) profesyonel standartlar, ilgili yasa/yönetmelikler doğrultusunda sağlık hizmeti alanlara karşı sorumluluk üstlenebildiğini, %95.2'si (80 öğrenci) profesyonel gelişimini sağlayacak çalışmaları yapabildiğini, %96.4'ü (81 öğrenci) profesyonel davranışa temel oluşturan kişisel değerleri, tutumları ve hemşirelik niteliklerini kavrayabildiğini, bunları sergileyebildiğini ifade etmişlerdir.
- Bulgular genel olarak değerlendirildiğinde, öğrencilerin oldukça yüksek düzeyde hedeflere ulaştıklarını ifade ettikleri görülmüştür. Bu sonuç, Üstündağ ve Bozkurt tarafından yapılan çalışma sonuçları ile benzerlik taşımaktadır (Üstündağ&Bozkurt 2003). Bu bulgular, öğrencilerin Yüksekokulun genel hedeflerini, profesyonel bir tutum ve çağdaş yaklaşımları yansıtır bir bilinçle ele alıp uygulamaya hazır olduklarını düşündürmüştür. Ancak bu durum sevindirici olmasına karşın öğrencilerin bilgi formunu doldururken ideal yanıtları vermeye özen gösterdikleri izlenimini de vermiştir.

Öğrencilerin Yüksekokulun genel hedeflerine ilişkin görüşleri incelendiğinde (Tablo 3);

- %96.4'ü (81 öğrenci) yüksekokulun genel hedeflerinin profesyonel hemşireliğin temel özelliklerine uygun olduğunu, %89.3'ü (75 öğrenci) yüksekokulun genel hedeflerinin toplumun hedeflerine uygun olduğunu, %94'ü (79 öğrenci) yüksekokulun genel hedeflerinin bireysel gereksinimlerine uygun olduğunu, %91.7'si (77 öğrenci) yüksekokulun genel hedeflerinin yeterince açık, net ve anlaşılır olduğunu ifade etmişlerdir.

Öğrencilere kendilerini bireysel ve profesyonel yaşama hazır hissedip hissetmedikleri sorulduğunda; %65.5'inin (55 öğrenci) hazır hissettiğini, %14.4'ünün (12 öğrenci) sağlık sistemine ilişkin endişeler taşıdıklarını, bu nedenle hazır hissetmediklerini ifade ettikleri görülmüştür.

Tablo 2. Öğrencilerin Yüksekokulun Genel Hedeflerine Ulaşma Durumlarına İlişkin Görüşleri (N: 84)

GENEL HEDEFLER	Evet		Hayır	
	n	%	n	%
Mesleki uygulamalarımda hümaniter, biyolojik ve sosyal bilimlerden edindiğim geniş tabanlı bilgiyi birleştirebilir ve bunları uygulamaya aktarabilirim.*	79	94.0	4	4.8
Mesleki uygulamalarımda seçilmiş/ilgili hemşirelik kuramlarını kullanabilirim.**	74	88.1	8	9.5
Mesleki uygulamalarımda hemşire olarak çalışabilirim.	80	95.2	4	4.8
Birey, aile ve toplumun yaşam süresince sağlıklarını geliştirici, koruyucu, tedavi ve rehabilite edici bakımlarında veri toplama-tanımlama-planlama-uygulama-değerlendirme süreci doğrultusunda bakımla ilgili kararları verebilirim.**	80	95.2	2	2.4
Uygulamaya ilişkin sorunların çözümünde karar verebilir ve gerektiğinde danışmanlardan yararlanabilirim.	82	97.6	2	2.4
Sağlıklı/hasta birey, aile ve toplumun öğretme-öğrenme gereksinimlerini onların katılımlarıyla belirleyebilir, ilgili uygulamalarında temel kavram ve ilkeleri kullanabilirim.	81	96.4	3	3.6
Eğitimin, kendi sağlığım kadar sağlıklı/hasta birey, aile ve toplumun sağlığını geliştirmede temel öge olduğunu kavrayabildim.	84	100.0	-	-
Mesleki uygulamalarımı etkileyen liderlik ve yönetimle ilgili temel kavramlardan, ilkelerden ve kaynaklardan yararlanabilirim.	81	96.4	3	3.6
Bakımın sürekliliğini sağlamak amacıyla sağlık ekibiyle işbirliği yapabilirim.	81	96.4	3	3.6
Araştırma sonuçlarını uygulamaya aktarabilirim.	80	95.2	4	4.8
Araştırılması gereken uygulama sorunlarını belirleyebilirim.	80	95.2	4	4.8
Profesyonel standartlar, ilgili yasa/yönetmelikler doğrultusunda sağlık hizmeti alanlara karşı sorumluluk üstlenebilirim.	82	97.6	2	2.4
Profesyonel gelişimimi sağlayacak çalışmalarını yapabilirim.*	80	95.2	3	3.6
Profesyonel davranışa temel oluşturan kişisel değerleri, tutumları ve hemşirelik niteliklerini kavradım, bunları sergileyebilirim.	81	96.4	3	3.6

* 1 öğrenci yanıt vermemiştir.

** 2 öğrenci yanıt vermemiştir.

Tablo 3. Öğrencilerin Yüksekokulun Genel Hedeflerine İlişkin Görüşleri (N: 84)

GÖRÜŞLER	Evet		Hayır	
	n	%	n	%
Yüksekokulun genel hedefleri profesyonel hemşireliğin temel özelliklerine uygun	81	96.4	3	3.6
Yüksekokulun genel hedefleri toplumun gereksinimlerine uygun	75	89.3	9	10.7
Yüksekokulun genel hedefleri bireysel gereksinimlerimize uygun	79	94.0	5	6.0
Yüksekokulun genel hedefleri yeterince açık, net ve anlaşılır	77	91.7	7	8.3

Bu bulgular, öğrencilerin çoğunluğunun yüksekokulun genel hedeflerini mesleğin temel özelliklerine, toplumsal ve bireysel gereksinimlere uygun bulduklarını göstermiş, ancak uygulama alanlarının da bunu destekleyecek bir yapıda olmasının gerekli olduğunu düşündürmüştür (Yürügen, Durna, Türkmen, Üstkan 1997).

SONUÇ ve ÖNERİLER

Öğrencilerin genel hedeflere ulaşma durumlarına ilişkin görüşleri;

- Yüksekokulun genel hedefleri hakkında bilgi sahibi olduklarını,
- Eğitimde hedeflenen özelliklere büyük ölçüde ulaştıklarını ancak uygulama alanları ile ilgili endişeler yaşadıklarını ortaya koymaktadır.

Bu sonuçlar doğrultusunda;

- öğrencilerin yüksekokulun hedeflerinde belirtilen temel özellik ve yeterlilikleri kazandıracak nitelikte uygulama alanları belirlenmeli,
- toplumun sağlık gereksinimleri ve sağlık bakım sistemindeki gelişmeler dikkate alınarak yüksekokulun hedeflerine ilişkin sistemli değerlendirme çalışmaları sürdürülmeli ve bunların sonuçları eğitim programlarına yansıtılmalı
- eğitim ve uygulama alanları arasında entegrasyon sağlanmalıdır.

KAYNAKLAR

- Abbat R F, Rotem A (1998). Sağlık Personeli Yetiştiren Eğitimciler İçin Özdeğerlendirme Rehberi: Nasıl Daha İyi Bir Öğretmen Olunur? Çeviri: A. Bayık, Ege Üniversitesi Basımevi, İzmir.
- Billings D, Halstead J (2002). Teaching in Nursing- A Guide for Faculty. WB. Saunders Company, Philadelphia.
- Erden M (1993). Eğitimde Program Değerlendirme. Pegem Yayıncılık, Ankara.
- Ertürk S (1998). Eğitimde “Program” Geliştirme. Meteksan Yayıncılık, Ankara.
- Özdamar K (2001). SPSS ile İstatistik. Kaan Kitabevi, Eskişehir.
- Özden Y (2000). Eğitimde Yeni Değerler. Pegem Yayıncılık, Ankara.
- Sönmez V (1999). Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı. Anı Yayıncılık, Ankara.
- Taşocak G (2003). Öğretmeden Öğrenmeye Felsefi ve Kuramsal Temeller, Stratejiler. I. Uluslararası V. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Kongresi Kitabı. Özlem Grafik Matbaacılık, İstanbul.
- Taşocak G (1997). Hemşirelik Eğitiminin Açık Bir Sistem Olarak İrdelenmesi. Hemşirelik Lisans Eğitiminin İrdelenmesi Workshop’u, Sivas.
- Üstündağ H, Bozkurt G (2003). Öğrencilerin ve Hemşirelerin Klinik Alanda Entegre Uygulama Programı İle İlgili Görüşleri. I. Uluslar arası V. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Kongresi Kitabı, Özlem Grafik Matbaacılık, İstanbul, 113-115.
- Yürügen. B, Durna Z, Türkmen E, Üstkan H (1997). İç Hastalıkları Hemşireliği Dersinde Öğrencilere Kazandırılan Becerilerin Değerlendirilmesi. III. Hemşirelik Eğitim Sempozyumu (Uluslar arası Katılımlı), İstanbul Üniversitesi Basımevi, İstanbul, 355-364.
- (1996). Florence Nightingale Hemşirelik Yüksekokulu Lisans Eğitim Rehberi. İ.Ü Basımevi ve Film Merkezi, İstanbul.